

Του Παναγιώτη Σωτήρη*

Πλάι στον ρατσισμό, η ανισότητα γιγαντώνεται. Σχεδόν 50 εκατομμύρια Αμερικανοί βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας, και από αυτούς ένα πολύ μεγάλο ποσοστό είναι Αφροαμερικανοί.

Πενήντα χρόνια πέρασαν από την τυπική κατάργηση των φυλετικών διακρίσεων στις ΗΠΑ, όμως ο ρατσισμός παραμένει ενεργός. Το 2012 είχαμε στις ΗΠΑ ανά 28 ώρες μία δολοφονία Αφροαμερικανού από αστυνομικό, υπάλληλο εταιρείας σερκιορίτι ή αυτόκλητο υπερασπιστή του νόμου· το 49% των νεαρών Αφροαμερικανών ηλικίας μέχρι 23 ετών έχει συλληφθεί τουλάχιστον μία φορά· οι Αφροαμερικανοί αποτελούν το 12-13% του γενικού πληθυσμού, αλλά το 40% του πληθυσμού των φυλακών, και υπάρχουν περισσότεροι άρρενες Αφροαμερικανοί στη φυλακή παρά στο κολέγιο.

Πλάι στον ρατσισμό, η ανισότητα γιγαντώνεται. Σχεδόν 50 εκατομμύρια Αμερικανοί βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας, και από αυτούς ένα πολύ μεγάλο ποσοστό είναι Αφροαμερικανοί (28,4% το 2010, ενώ ο εθνικός μέσος όρος ήταν 15,1%). Ειδικά μετά την πρόσφατη οικονομική κρίση, οι ΗΠΑ έχουν έναν από τους υψηλότερους δείκτες ανισότητας στον κόσμο, με σαφείς τάσεις επιδείνωσης. Όχι μόνο οι ακραίοι νεοφιλελεύθεροι του Tea Party αλλά και το μεγαλύτερο μέρος του πολιτικού κατεστημένου είναι υπέρμαχοι του περιορισμού των δαπανών υγείας, των προγραμμάτων κοινωνικής προστασίας για τις μονογονεϊκές οικογένειες, των δαπανών για εκπαίδευση, των προγραμμάτων για παροχή τροφής σε φτωχούς και άπορους. Ένας φτωχός Αφροαμερικανός, όπως ο Μάικλ Μπράουν, πριν αντιμετωπίσει τη δολοφονική αστυνομική βία, είχε να αντιμετωπίσει τη διάλυση του εκπαιδευτικού συστήματος (αυτός και οι συμμαθητές του μοιράστηκαν τις λιγοστές τηβέννους που υπήρχαν για την καθιερωμένη αναμνηστική φωτογραφία της αποφοίτησης),

τις μειωμένες προοπτικές, την αυξημένη ανεργία.

Η εκτεταμένη καταστολή που ακολούθησε, με τη χρήση χημικών, πλαστικών σφαιρών, αστυνομικών με πλήρη εξάρτηση μάχης, τεθωρακισμένων οχημάτων μεταφοράς προσωπικού, αποτύπωσε την τεράστια στρατιωτικοποίηση των αστυνομικών πρακτικών. Με μια σειρά νομοθετικές παρεμβάσεις τα τελευταία 20 χρόνια, πλεονάζον υλικό του στρατού έχει χορηγηθεί σε αστυνομικές δυνάμεις σε όλες τις ΗΠΑ, ακόμη και στα αστυνομικά τμήματα μικρών πόλεων όπως το Φέργκιουσον. Ολοένα και περισσότερο μειώνεται η διάκριση ανάμεσα σε αστυνομικές και στρατιωτικές επιχειρήσεις. Η επέκταση των ειδικών αστυνομικών δυνάμεων –οι μονάδες SWAT, που πρωτοεμφανίστηκαν μετά τις μεγάλες συγκρούσεις στα αμερικανικά γκέτο στα μέσα της δεκαετίας του 1960–, ιδίως μετά τις κινητοποιήσεις κατά της παγκοσμιοποίησης το 1999 στο Σιάτλ αλλά και την 11η Σεπτέμβρη, μεταφέρει τεχνικές επιθετικού πολέμου στην καρδιά των πόλεων.

Στην πραγματικότητα, είναι ένας κάθε άλλο παρά ακήρυχτος πόλεμος ενάντια σε μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Γι' αυτό και ο Καρίμ Αμπντούλ Τζαμπάρ μίλησε για «ταξικό πόλεμο» και όχι απλώς ρατσισμό. Η φτώχεια, η ανεργία, η εξαθλίωση δεν αποτελούν πια μορφές κοινωνικής αδικίας για τους σχεδιαστές των οικονομικών πολιτικών. Για τον πυρήνα της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας, ο φτωχός είναι πάντα υπεύθυνος για την κατάστασή του και η δημοκρατία (όπως και ο συνδικαλισμός) είναι τα δόλια μέσα όσων θέλουν να διαστρεβλώσουν τη λειτουργία των αγορών, επειδή δεν μπορούν να επιβιώσουν μέσα σε αυτές. Ως αποτέλεσμα, οι φτωχοί (δηλαδή όσοι επιβιώνουν με την εργασία τους και όχι την «επιχειρηματικότητά» τους) γίνονται οι νέες «επικίνδυνες τάξεις», οριζόμενοι ως «νόμιμοι στόχοι» των κατασταλτικών πρακτικών, εφόσον δεν αποδέχονται το μέλλον της επισφάλειας, της απόρριψης, της απουσίας κοινωνικής προστασίας, την ίδια ώρα που κάθε διαμαρτυρία τους αντιμετωπίζεται ως «ασύμμετρη απειλή». Και αυτό κάθε άλλο παρά περιορίζεται στις ΗΠΑ: η τρέχουσα νεοφιλελεύθερη «φυγή προς τα εμπρός» της Ε.Ε., με βασικό «πειραματικό πεδίο» την Ελλάδα της μνημονιακής επιτήρησης, σε αυτή την κατεύθυνση κινείται...

Γι' αυτό και το πιο ελπιδοφόρο στοιχείο είναι η ίδια η κλίμακα των αντιδράσεων και των διαμαρτυριών. Ενα περιστατικό, που παλαιότερα θα μπορούσε να οδηγήσει σε τοπικά και χρονικά περιορισμένες διαμαρτυρίες, πυροδότησε παρατεταμένες κινητοποιήσεις με μεγάλη ανθεκτικότητα στην καταστολή, οδήγησε σε πανεθνικές δράσεις και διαμαρτυρίες, ενεργοποίησε δίκτυα αλληλεγγύης και συντονισμού που είχαν φτιαχτεί με το Occupy! το 2011, μπήκε στο προσκήνιο της δημοσιότητας, παρά την επιχείρηση να συκοφαντηθεί (με τα αμερικανικά ΜΜΕ να μιλάνε για «υποκινητές από άλλες περιοχές» σε μια ανατριχιαστική

αναλογία με τις συκοφαντίες στη δεκαετία του 1960, που παρουσίαζαν τους αγωνιστές του Κινήματος για τα Πολιτικά Δικαιώματα ως «εξωτερικούς υποκινητές»).

Αυτή η επιστροφή της μαζικής διαμαρτυρίας, αυτή η οργή για την ανισότητα και την καταστολή, αυτή η επανοικειοποίηση του δημόσιου χώρου, δείχνει να έχει βάθος. Από τις «πλατείες» του οργισμένου ευρωπαϊκού Νότου στο Occupy! και το Πάρκο Γκεζί, πολλά είναι τα σημάδια που δείχνουν ότι δεν είμαστε μόνο σε μια νέα «εποχή τεράτων» (από την κανονικοποίηση της καταστολής και της εξαθλίωσης μέχρι την επιστροφή του φασισμού) αλλά και σε μια νέα «εποχή εξεγέρσεων».

* Πανεπιστημιακός, μέλος ΚΣΕ ΑΝΤΑΡΣΥΑ

Αι γενεαί πάσαι...

Γέμισε ασφυκτικά ο ναός των Βαπτιστών στο Σεν Λιούις του Μιζούρι, όπου χιλιάδες προσευχήθηκαν και τίμησαν τον 18χρονο Μάικλ Μπράουν, τον νεαρό που σκοτώθηκε στις 9 Αυγούστου από πυρά λευκού αστυνομικού και ο θάνατός του πυροδότησε για ημέρες βίαιες διαδηλώσεις με ακόμα έναν νεκρό και πολλούς τραυματίες. Μπροστά στο φέρετρο και τις δύο μεγάλες αφίσες με το πρόσωπο του Μάικλ, ο ένας μετά τον άλλον οι ομιλητές-συγγενείς του νεαρού Μάικλ και προσωπικότητες από την αφροαμερικανική κοινότητα, αφού απέτισαν φόρο τιμής στον «ευγενικό γίγαντα με τη μεγάλη καρδιά», ζήτησαν την απονομή δικαιοσύνης. Παρ' ότι η ατμόσφαιρα τις δύο τελευταίες ημέρες στο προάστιο του Φέργκιουσον έχει ηρεμήσει αρκετά, η οργή δεν έχει καταλαγιάσει. Εάν δεν απαγγελθούν κατηγορίες στον αστυνομικό Ντάρεν Γουίλσον, θα γίνει εξέγερση, είπαν πολλοί από τους παρευρισκόμενους, με τον ξάδελφο του νεκρού Ερικ Ντέιβις να προειδοποιεί: «Φτάνει πια. Αρκετά αδέρφια μας έχουν σκοτωθεί στους δρόμους. Ακούστε τη φωνή μας. Φτάνει πια με τους παράλογους θανάτους».

